तावत्तावत्संख्याकं अध्यर्धशतंसार्धशतं ॥ ३ ॥ शुकग्रहणंतत्सदृशायैवदेयमितिज्ञापनार्थं ॥ ४ ॥ षष्टिशतसहस्राणिषष्टिलक्षाणिश्लोकाः ॥ ५ ॥ ६ ॥ ७ ॥ ८ ॥ मयाउच्यमानंवैशंपायनेनउक्तं निबोधतअर्थतोबुध्यध्वं ॥ ९ ॥ इदानींभारततात्पर्यसंग्राहकौद्वौश्लोकौपठति दुर्योधनइति मन्युःक्रोधः तेनद्वेषेर्ष्यासूयादिकमपिग्राह्यं तन्मयोमहाननुच्छेद्योद्रुमोदुर्योधनस्तेनसहअत्यंतमैक्यंप्राप्ताःकर्णशकुनिदुःशासनास्तस्यस्कंधशाखाःपुष्पादितुल्यास्तादृशाएव तस्यमूलंराजाधृतराष्ट्रः सचअमनीषीमनोनिग्रहासमर्थः तेनैवहिपुत्रस्नेहांधेनदत्तावसरोदुर्योधनोदृढमूलोऽभवत् अन्यथाबाल्यएवविदुरादिवचसातस्यत्यागेकृतेसतिगराग्निदानद्रौपदीकचग्रहणादिमूलःकुलक्षयोनजातःस्यात् एतेनदृढाज्ञानमूलोदैन्यतरुःक्रोधलोभादिस्कंधोहिंसास्तेयादिशाखोवधबंधनरकादिफलपुष्पःपुरुषार्थकामैर्मूलाज्ञानच्छेदेननाशनीयइतिसूचितं मन्युःपुमान्क्रुधि दैन्येशोकेचयज्ञेचेतिमेदिनीकोशः ॥ १० ॥ युधिष्ठिरइति धर्मःपुण्यं तेनतत्कारणीभूतशमदमसत्याहिंसादिकंग्राह्यं तन्मयोमहाद्रुमोयुधिष्ठिरः तदेका

उपाख्यानैर्विनातावद्भारतंप्रोच्यतेबुधैः ॥ ततोध्यर्धशतंभूयःसंक्षेपंकृतवानृषिः ॥ ३ ॥ अनुक्रमणिकाध्यायंवृत्तांतानांसपर्वणां ॥ इदंद्वैपायनःपूर्वंपुत्रमध्यापयच्छुकं ॥ ४ ॥ ततोऽन्येभ्योनुरूपेभ्यःशिष्येभ्यःप्रददौविभुः ॥ षष्टिंशतसहस्राणिचकारान्यांससंहितां ॥ ५ ॥ त्रिंशच्छतसहस्रंचदेवलोकेप्रतिष्ठितं ॥ पित्र्येपंचदशप्रोक्तंगंधर्वेषुचतुर्दश ॥ ६ ॥ एकंशतसहस्रंतुमानुषेषुप्रतिष्ठितं ॥ नारदोश्रावयद्देवानसितोदेवलःपितॄन् ॥ ७ ॥ गंधर्वयक्षरक्षांसिश्रावयामासवैशुकः ॥ अस्मिंस्तुमानुषेलोकेवैशंपायनउक्तवान् ॥ ८ ॥ शिष्योव्यासस्यधर्मात्मासर्ववेदविदांवरः ॥ एकंशतसहस्रंतुमयोक्तंवैनिबोधत ॥ ९ ॥ दुर्योधनोमन्युमयोमहाद्रुमःस्कंधःकर्णःशकुनिस्तस्यशाखाः ॥ दुःशासनःफलपुष्पेसमृद्धेमूलंराजाधृतराष्ट्रोऽमनीषी ॥ १० ॥ युधिष्ठिरोधर्ममयोमहाद्रुमःस्कंधोऽर्जुनोभीमसेनोऽस्यशाखाः ॥ माद्रीसुतौपुष्पफलेसमृद्धेमूलंकृष्णोब्रह्मचब्राह्मणाश्च ॥ ११ ॥ पांडुर्जित्वाबहून्देशान्बुद्ध्याविक्रमणेनच ॥ अरण्येमृगयाशीलोन्यवसन्मुनिभिःसह ॥ १२ ॥

त्मानोर्जुनभीममाद्रेयास्तस्यस्कंधादितुल्यास्तादृशाएव तस्यमूलंकृष्णः शुद्धसत्वमयज्ञानविग्रहःपरमात्मा तेनहिदृढंज्ञातेनधर्मोदृढमूलोभवेत् अन्यथाकामादिभिरुपहतःस्यात् योवाएतदक्षरंगार्ग्यविदित्वास्मिँल्लोकेयजतिददातितपस्तप्यतेपिबहूनिवर्षसहस्राण्यंतवदेवास्यतद्भवतीतिश्रुतेः ज्ञानस्यमूलंब्रह्मवेदः वेदाद्धियोगकत्वात्ख्यपरापरधर्मज्ञानंजायते धर्मस्यशब्दमूलत्वादितिन्यायात् वेदस्यापिमूलंब्राह्मणास्तत्संप्रदायप्रवर्त्तकत्वात् एवंचब्राह्मणानामुपदेष्टृत्वेनवेदस्यप्रमाणत्वेनपरमात्मनोनुग्राहकत्वेनचधर्ममूलत्वं एतेनवेदब्राह्मणभक्तेनसंपाद्यमानोवेदोक्तोयोगादिधर्मवृक्षोऽहिंसासत्यादिस्कंधोधारणाध्यानादिशाखस्तत्त्वसाक्षात्कारफलःपुरुषार्थकामेनभगवदाराधनबलेनसंपादनीयइतिसूचितं ॥ १११ ॥ मातुर्नियोगादितिपूर्वोक्तस्यैवसूत्रभूतस्यश्लोकत्रयस्यवृत्तिरूपोध्यायशेषस्तत्रदुर्योधनस्यमन्युमयत्वादिकंयुधिष्ठिरस्यधर्ममयत्वादिकंचव्याख्यायते पांडुर्जित्वेत्यादि ॥ ११२ ॥

Digitized by Google